

L04.11.1948 nr. 1 Lov om avgift på omsetning av billedkunst m.m. (kunstavgiftsloven).

Innholdsfortegnelse

L04.11.1948 nr. 1 Lov om avgift på omsetning av billedkunst m.m. (kunstavgiftsloven). (*).....	2
§ 1.....	2
§ 2.....	4
§ 3.....	4
§ 4.....	5
§ 5.....	5
§ 6.....	5
§ 7.....	5

L04.11.1948 nr. 1 Lov om avgift på omsetning av billedkunst m.m. (kunstavgiftsloven). (*)

Note (*)

Ved Andreas Galtung

Noten er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Loven hører under Kulturdepartementet (KUD).

Loven kalles gjerne Lex Ulrik Hendriksen (1891-1960) som hadde mange verv i kunstnerorganisasjonene.

Ved lovendring ved lov 22. desember 2006 nr. 102 om endringer i lov om avgift på omsetning av billedkunst m.m. ble §§ 1, 2, 3 og 4 endret. Forarbeidene til loven er Ot.prp. nr. 101 (2005-2006) og Innst. O. nr. 14 (2006-2007). Endringene trådte i kraft 1. januar 2007, jf. kgl. res. 22. desember 2006 nr. 1533 og lovens del III.

Lov 22. desember 2006 nr. 103 om endringer i åndsverkloven og lov om avgift på omsetning av billedkunst (gjennomføring av EU-direktiv om følgerett til fordel for opphavsmannen til et originalkunstverk m.m.) endrer § 1. Forarbeidene til loven er Ot.prp. nr. 88 (2005-2006) og Innst. O. nr. 13 (2006-2007). Endringene trådte i kraft 1. januar 2007, jf. kgl. res. 22. desember 2006 nr. 1534 og lovens del III. Endringen innebærer at det heller ikke ved følgerettspliktige salg må betales avgift. Det vesentlige i siste lovendring var at kunst begrepet og dermed avgiftsgrunnlaget er betydelig utvidet og at satsen er øket til inntil 5 %, jf. § 1.

Av tidligere forarbeider og litteratur nevnes:

Forarbeider mv.: Ot.prp. nr. 14 (1948). Se videre NOU 1982: 37 3 % avgift på omsetning av billedkunst og kunsthåndverk. Ot.prp. nr. 2 (1988-89) Lov om avgift på omsetning av billedkunst. Innst. O. nr. 34 (1988-89), Besl. O. nr. 49 (1988-89). Se også NOU 1987: 28 Billedkunst, s. 22-25. Litteratur: Birger Stuevold Lassen, Studiemateriale i opphavsrett og tilgrensende områder, 2. utg., Oslo 1984, s. 106-112 og Noen utviklingslinjer i og omkring norsk opphavsrett i dag, s. 34, Tfr. 1962. Se også Anne Lise Sijthof Stray, Opphavsretten, Oslo 1990, s. 158-159. Loven er endret ved lovendring 31. mai 1963 og 31. mars 1989. Rettspraksis: Rt. 1957 s. 993 (signatur), RG 1965 s. 280 (offentlig omsetning).

Forskrifter: KD 28. september 1990 nr. 778.

Loven er en substitutt for prinsippet om «droit de suite»-følgerett. Prinsippet innebærer at kunstnere bør kunne ta del i den verdistigning som er på deres kunst, men som de ikke får nytte av da deres inntektsmuligheter kun er knyttet til førstegangs salg. Loven innebærer et offentligrettslig avgiftssystem. Det gis ingen individuelle rettigheter, kun kollektive i form av stipend o.l., se note 5. Hovedprinsippet er ellers at når utgitte kunstverk overdras fra opphavsmann frigis de fra dennes råderett. Se lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. (*åndsverkloven* eller *åvl.*) kap. 4. For praktisk informasjon om betaling av avgiften mv., se <http://www.kunstavgiften.no/>

Kortform: kunstavgiftsloven

Forkortelse:

Departement: Kulturdepartementet (KUD)

Ikrafttredelse: 15.11.1948

§ 1.

Ved all offentlig omsetning, og ved slike erverv som etter denne lov er likestilt med offentlig omsetning, av kunstverk ⁽¹⁾ av norsk eller fremmed opphav, skal kjøperen i tillegg til kjøpesummen betale en avgift på inntil 5 prosent ⁽²⁾ av denne. Departementet fastsetter proSENTSATSENS størrelse.

Note (1)

Ved Andreas Galtung. *Noten er sist hovedrevidert 04.05.2019.*

Begrepet «billedkunst» er erstattet med «kunstverk» fra 1. januar 2007. Endringen innebærer en utvidelse av avgiftsgrunnlaget.

Gjelder ikke private salg. Se RG 1965 s. 280. Kunstmaler solgte med jevne mellomrom deler av sin kunstsamling. Det ble ikke ansett som å drive kunstsalg i næring eller offentlig omsetning. Omsetning beregnes fra kunstverket inklusive ramme, glass ev. sokkel, jf. forskriftenes § 2. Borgarting lagmannsrett – Kjennelse 21. april 1998 Salg av to Munch-malerier fra Henie Onstad Kunstsenter på Høvikodden som benyttet en kunsthandler som mellommann, ble ikke ansett som «offentlig omsetning». Bildene var ikke beregnet på allmennheten.

Note (2)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Avgiften ble ved siste lovendring, omtalt under note 1, hevet til inntil 5 %.

I de tilfeller der betaling skjer helt eller delvis i form av et annet kunstverk, skal avgift belastes begge kunstverkene, dersom tilsvarende salg mot kontanter hadde vært avgiftspliktig. Avgiftsbelastningen skal imidlertid ikke gjelde gaver. Departementet kan fastsette nærmere regler om hvilke kunstverk som går inn under avgiftsplikten og i hvilken utstrekning avgiftsplikten skal gjelde for omsetning med tilknytning til utlandet eller Svalbard.

Likestilt med offentlig omsetning er etter denne lov:

1. Ethvert erverv som skjer med sikte på offentlig visning i gallerier, museer eller tilsvarende. Salg direkte fra kunstner eller privatpersoner til museer som er åpne for publikum og ikke driver ervervsmessig, skal likevel ikke anses som offentlig omsetning, med mindre det i handelen deltar en formidler. ⁽³⁾

Note (3)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

I vurderingen av om unntaket fra vederlagsplikten får anvendelse, har loven ikke blitt endret etter at ny åndsverklov ble vedtatt. Tidligere åndsverkslov § 38c tilsvarer nåværende åndsverklov §§ 59-61. Unntaket samsvarer med pkt. 18 i fortalen til direktiv 2001/84/EF om følgerett til fordel for opphavsmannen til et originalkunstverk.

2. Ethvert erverv direkte fra den kunstner som har skapt verket, når arbeidet er et utsmykkingsoppdrag, et bestillingsverk eller et konkurranseutkast, samt erverv ellers som sidestilles med offentlig omsetning.

Avgiftspliktig etter denne lov er originaleksemplar av kunstverk som malerier, kollasjer, tegninger, stikk, trykk, litografier, skulpturer, billedtepper, keramikk, glasskunst og fotografiske verk. ⁽⁴⁾ Som originaleksemplar regnes eksemplar av kunstverk som er utført i et begrenset antall av kunstneren selv eller med hans samtykke. ⁽⁵⁾ Bestemmelsen gjelder ikke byggverk.

Note (4)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Det følger av forarbeidene til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 101 (2005-2006) at listen i bestemmelsen ikke er uttømmende, og omsetning av kunstverk utført i andre teknikker kan derfor omfattes av avgiftsordningen. Bestemmelsens angivelse av eksemplarer innebærer likevel at verkstyper som forfatteres og komponisters originalmanuskripter, vil falle utenfor ettersom de skiller seg fra verkstyper nevnt i bestemmelsen. Visuelle kunstverk som f.eks. installasjoner vil, etter forarbeidene, klart omfattes.

Note (5)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

For åndsverk utført i flere eksemplarer kreves det ikke at kunstneren selv har fremstilt hvert eksemplar, men at det er en så begrenset produksjon at hvert eksemplar er nummerert, signert eller autorisert av kunstneren. Kravet til kunstnerens autorisering må tilpasses den enkelte verkstype. Se Rt. 1957 s. 993. Støpte kopier av en skulptur ble ikke omfattet av avgiftsbestemmelsen i § 1. Signaturen var dessuten bare mekanisk gjengitt. Dissens 4-1.

Unntatt fra avgiften er omsetning av kunstverk hvor salgsprisen uten merverdiavgift ikke overstiger 2.000 kroner.

Unntatt fra avgiftsplikten er omsetning som omfattes av åndsverkloven §§ 59, 60 og 61.

§ 2.

Avgiften skal innbetales til et særskilt hjelpefond ⁽⁶⁾ som administreres av et styre.

Note (6)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Bildende kunstneres hjelpefond, jf. forskrifter: KD 28. september 1990 nr. 778, § 2 siste ledd.

Fondet skal brukes til støtte for kunstnere som hovedsakelig har eller har hatt sitt virke i Norge, deres etterlatte og andre formål til fremme av norsk kunst. ⁽⁷⁾

Note (7)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Etter lovendring 4. desember 1992 nr. 128 som følge av EØS-avtalen, jf. art. 4, er det ikke lenger krav om norsk statsborgerskap, jf. forskriftenes § 1. I kraft fra 1. januar 1994.

Endringen innebærer at begrepene «billedkunstner» og «billedkunst» er endret til henholdsvis «kunstnere» og «kunst». Endringen har sammenheng med det endrede avgiftsgrunnlaget i § 1.

Fondet betaler så pengene ut igjen til kunstnere i form av: Varig støtte – tilskudd til eldre kunstnere med lav inntekt. Enkeltbidrag – til eldre billedkunstnere til støtte for fortsatt kunstnerisk virksomhet. Adhocbidrag. Utstillingsstøtte. Stipend – til studenter ved de tre kunstakademiene i Norge. Stipend – etter innstilling fra stipendkomiteen. Reisestøtte – del av reiseutgifter ved opphold på Kunstnerhuset i Svolvær, Citadelhalvøya og Svalbard. Ulrik Hendriksens Minnestipend – til billedkunstnere som har gjort en spesielt fortjenstefull innsats for norsk billedkunst. Se ellers <http://www.kunstoffond.no/> og <http://www.kunstavgiften.no/>.

Fondets styre ⁽⁸⁾ oppnevnes av vedkommende departement for fire år om gangen. Det skal bestå av fem medlemmer med personlige varamedlemmer.

Note (8)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Etter forslag fra NBK (Norske billedkunstnere), jf. forskrifter: KD 28. september 1990 nr. 778 § 4.

Departementet fastsetter nærmere regler om styringen av fondet, om revisjon av fondets regnskaper og om anvendelsen av midlene. Departementet fastsetter også godtgjørelsen for styrets medlemmer.

§ 3.

Avgiften innkreves av selgeren ved all omsetning av avgiftsbelagt kunst i forretninger, på separat- eller kollektive utstillinger og ved alle former for auksjon. Alle som offentlig omsetter avgiftsbelagt kunst er ansvarlig for rett innbetaling av avgiften. Det samme gjelder den som er personlig ansvarlig for omsetning av avgiftsbelagt kunst på utstillinger. De nevnte personer er også ansvarlig for rett innbetaling av avgift for offentlig omsetning som måtte finne sted ved konsulenter eller mellommenn. ⁽⁹⁾

Note (9)

Ved Andreas Galtung. Noter er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Begrepet «billedkunst» er i bestemmelsen endret til «avgiftsbelagt kunst».

Ved erverv av kunstverk som nevnt i § 1 tredje ledd punkt 1 påligger det erververen å innbetale avgiften direkte til fondet. Det samme gjelder ved erverv av kunstverk som nevnt i § 1 tredje ledd punkt 2 der erververen er regnskapspliktig for ervervet, eller er et offentlig organ eller annen statlig, fylkeskommunal eller kommunal institusjon.

Reglene i første ledd om ansvaret for rett innbetaling av avgiften gjelder tilsvarende for erververens ansvar når det etter annet ledd påligger erververen å innbetale avgiften.

Avgiften kan inndrives ved utpanting ⁽¹⁰⁾ hos enhver som er ansvarlig for den. Departementet gir nærmere regler for innkreving av avgiften.

Note (10)

Ved Andreas Galtung. Noten er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Jf. lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse (*tvangsfullbyrdelsesloven* eller *tvangsl.*) § 7-2 bokstav e, som har sløyfet begrepet utpanting. I de aktuelle bestemmelsene i særlovgivningen, hvor det er bestemt at krav kan inndrives uten søksmål, er terminologien nå at kravet «er tvangsgrunnlag for utlegg».

§ 4.

Departementet fastsetter i forskrift terminene for innbetaling av avgiften.

§ 5.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne lov eller forskrifter gitt i henhold til loven, straffes med bøter for så vidt forholdet ikke rammes av noe strengere straffebud.

Den som har gjort seg skyldig i en straffbar overtredelse som nevnt, hvorved fondet er eller kunne ha vært unndratt avgift, plikter for så vidt overtredelsen er forsettlig eller grovt uaktsomt, å betale fondet det dobbelte, i gjentakelsestilfelle det firedobbelte, av avgiftsbeløpet. Bestemmelsen i § 3 nest siste punktum gjelder tilsvarende.

§ 6.

Den avgift som i henhold til merverdiavgiftsloven i tilfelle skal innbetales til statskassen, berøres ikke av denne lov. ⁽¹¹⁾

Note (11)

Ved Andreas Galtung. Noten er sist hovedrevidert 04.05.2019.

Etter lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (*merverdiavgiftsloven* eller *mval.*) § 3-7 fjerde og femte ledd, svares ikke merverdiavgift på omsetning av kunstverk fra kunstneren (opphavsmannen). Se ellers kommentaren til nevnte lov om spesielle regler som gjelder for merverdiavgift og kunst.

§ 7.

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.